

2001 YILI OCAK-NİSAN DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Nisan döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde dış ticaret açığı % 61,6 oranında azalarak 2.088 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 7,7,
- bavul ticaretinin % 20,7 artmasına karşın,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 14,1 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 9 oranında azalarak 2.044 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 3.186 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 44 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Nisan döneminde, 893 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 10.378 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.078 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 11.062 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 613 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 15.808 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde, 250 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 13.150 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 5.430 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde % 61,6 oranında azalışla 2.088 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Nisan 2000	Ocak-Nisan 2001	% Değişim
İhracat FOB	10.378	11.062	6,6

Bavul ticareti	893	1.078	20,7
İthalat FOB	-15.808	-13.150	-16,8
Altın ithalatı	-613	-250	-59,2
Dış Ticaret Açığı	-5.430	-2.088	-61,6

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3 oranında artarak, 1.192 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 27 oranında artarak 1.105 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 17,5 oranında azalarak 2.811 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 36 oranında artmasına karşın, **turizm giderleri** % 19 **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 35,3 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 2.358, 501 ve 1.585 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Nisan döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 23 oranında azalarak, 1.126 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Nisan döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.393 milyon ABD doları artarak 1.912 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 248 milyon ABD doları azalarak 292 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.620 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 2.787 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 169 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 50 milyon ABD doları ve 358 milyon ABD doları **net satımla** sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 124 milyon ABD doları ve 3.218 milyon ABD doları net satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 2.713 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 3.029 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 482 milyon ABD

doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.082 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 4.422 milyon ABD dolarından 3.329 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, genel olarak bankalar dışındaki özel sektör borçlanmasındaki 799 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde, 4.163 milyon ABD dolarından 4.411 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 223 milyon ABD doları tutarında artış görülürken , 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde hareket gözlenmemiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 22 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 234 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 691 milyon ABD doları, 2001 yılının aynı döneminde 2.033 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.621 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 2.222 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde net 481 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 923 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde net 611 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde ise net 788 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde net 266 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde ise net 238 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 836 milyon ABD doları net kullanım ve 1.463 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 785 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 759 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Nisan döneminde 427 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 3.530 milyon ABD doları azalmıştır.